

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

Stockholm. Iduns Kungl. Hofboktr.

N:r 12 (535)

Fredagen den 25 mars 1898.

11:te årg.

Prenumerationspris pr år: Idun ensam kr. 5:— Iduns Modet., fjortondagsuppl. » 5:— Iduns Modet., månadsuppl. » 3:— Barngarderoben » 3:—		Byrå: Klara södra kyrkog. 16, 1 tr. Öppen kl. 10—5. Allm. telef. 6147. Rikstelef. 1646.	Redaktör och utgivare: FRITHIOF HELLBERG. Träffas säkrast kl. 2—3. Redaktionssekr.: J. Nordling.	Utgifningstid: hvarje fredag. Lösnummerpris 15 öre (lösn:r endast för kompletteringar.)	Annonnspris: 35 öre pr nonpareillerad. För »Platssökande» o. »Lediga platser» 25 öre för hvarje påbörjad tiotal stafv. Utländska annons. 70 öre pr nonp.-rad.
--	--	--	--	--	---

Ester Anderson.

»Hoppet såg den rosen blomma,
Såg den skönhet som den gaf,
Nu från rosenlundan tomma
Ilar minnet till en graf.»

vården verkade Ester endast ett par månader. Hon stod under denna tid, kan man säga, som en ljusets ängel vid en sådan där långsam sjukbädd, där den ena dagen gifver och den andra tager, där striden mellan hopp och fruktan omväxla och där om någonsin sjuksköterskans tålmod och skicklighet i sitt kall tagas i anspråk. Den platsen var Ester i sanning vuxen!

Fallen på sin post i livets junidag. Vän och fager, frisk och hurtig. Såväl till sitt inre som yttre en helgjuten och sann bild af en nordens mö i sin fulla kraft!

Så var den unga Sofia-syster, hvars sympatiska bild i dag pryder Iduns första sida. Hennes korta, men rika lefnadssaga skola vi nu söka i några spridda drag delgifva våra läsarinnor.

På den sedan ett par hundra år tillbaka fäderneärfda gården Walla i Fägre församling af Skara stift föddes den 6 december 1871 Ester Anderson, den mellersta af trenne syskon, den gladaste, den ifrigaste, ehvad det gällde lekar eller läxor. Sin första undervisning emottog Ester i hemmet och fullbordade sedan sina studier vid Skara högre elementarläroverk för flickor, hvarifrån hon utgick med de högsta betyg. Därefter tillbragte Ester några år i föräldrahemmet. Ester och hennes systers varmaste önskan var att få studera till läkare. Denna deras önskan blef ej förverkligad, i stället ägnade de sig båda åt sjuksköterskans ansvarsfulla värf.

Den 23 maj 1892 antogs Ester som elev vid Sofiahemmet i Stockholm och genomgick med stor heder dess alla grader. I den enskilda sjuk-

Min första bekantskap med Ester gjorde jag under denna tid, och aldrig går hennes strålande bild ur mitt minne, danad som hon var att taga och gifva kärlek i rikaste mått. Sann och trofast var hon, med något sällsynt rent och sundt så till kropp som själ, begåfvad som få på hufvudets och hjärtats vägnar.

Snart öppnades också ett vidsträckt arbetsfält för den unga flickans stora förmåga. Till öfversköterska på Falköpings nya lasarett antogs hon d. 15 juni 1895 och kvarstannade där till i februari 1897. Väl var hon medveten om det ansvar, som på denna plats lades på hennes unga skuldror, men innerlig och fast var hennes föresats att offra sig för sina lidande medmänniskor.

Den 3 februari 1897 förflyttades Ester till Akademiska sjukhuset i Upsala. Kort, allt för kort tid fick hon där arbeta, sällsynt nitisk och skicklig.

Just i sitt kära arbete skulle Ester söras till döds. Ett ringa sår till en början och dock så farligt. Allt hvad läkarekonsten ägde ypperst, hvad systerlig kärlek och om-

Familjelifvet är egenkärlekens skönaste graf, och från den grafven har sedligheten sin upprinnelse.

P. Genberg.

vårdnad kunde gifva slösades med fulla händer öfver den unga »system». Men förgäfvades var all mänsklig omsorg: döden fullföljde sin gärning, bröt rosen, innan ett enda af dess blad hunnit falna för höstlig vind. I rosor blef hon också bäddad. Läkare, patienter, kamrater och vänner, alla gåfvo de sin blomstergärd åt den unga kvinnan, som under sin korta lefnadsbana hunnit göra en så stor insats i lifvet.

På dagen ett år efter sedan Ester tillträdde sin plats på Akademiska sjukhuset fördes hon därifrån som dödens brud. Vägen gick till hennes barndoms och första ungdoms hem, det gamla kära Walla. Under dess tak måste hon en stund stilla bida, för att för sista gången sakta smekas af mjuka modershänder. Därifrån fördes hon till Fägre åldriga tempel, fram till samma altarrund, vid hvilken hon komfirmerats några år förut. Och så till sist ut på kyrkogården, där en älskad fader förut hvilat: vid hans sida bäddades hennes graf. Samma lärare, kyrkoherden N. J. Ternstedt, som beredde Ester till hennes första nattvardsgång, invigde också hennes stoft åt förgängelsen med en gripande betraktelse öfver dessa ord: *Må jag icke göra hvad jag vill uti det som är mitt* (Math. 20, 15). Talaren påvisade, med huru mycken godhet, men också genom sorg och strider vägen ledes till det rätta målet, huru vi med undergifvenhet och tacksamhet må böja oss under Guds vilja, ehvad han gifver eller tager. — —

Rik var Esters lifsgärning, kort hennes lefnads saga. Låt oss avsluta den med skaldens betydelsefulla ord:

— — Klagen icke, när döden sänder bud,
Grafkullen är ett trappsteg, som närmar oss till Gud.

Och aldrig ligger himlen så nära mänskans famn,
Som när all jordisk lycka försvinner som en hamn.

Då växa minnets rosor förutan törnen opp,
Då tänds som morgonrodnad odödlighetens hopp.
Då sväfvat öfver griften ej dödens ängel blott,
Uppståndelsen och lifvet har mänskan då förstätt.

Adelaide Nauckhoff.

När barnavännen dog.

*Tyst, den kommer, skuggan ifrån Finland,
Ifrån floret kring Topelii bår,
Sorgens ängel ifrån Björkeudden
Öfver Bottenhafvets böljor går,
Går att lägga omkring Svea armen,
Pressa mot den kalla tomma barmen
Sveriges ljusa glada unga vår.*

*Stackars gossen min, som rofullt slumrar,
När din mamma torkar bort en tår,
Du fått sorg i natt som aldrig ännu,
Fast ditt barnahjärta ej förstär.
Hvem skall nu ditt unga hjärta lära
Älska hem och land och folk och ära,
När ej barnavännen mer det får?*

*Hvem skall sjunga vårens vackra visa
För min flicka vid »den klara rand»,
Hvem skall kyssa Törneros i slottet
Utur hundrärasömnens land?
Hvem skall hälsa från de finska barnen,
Hvem skall visa på de fina garnen
Utaf kärlek mellan våra land? —*

*Ack, du moder, som för barnen sørjer,
Det skall han, som nu i vårens tid
Tog farväl af alla små i norden
Och gick bort från detta lifvets strid.
Hvad han gaf skall räcka alla tider,
Hvar ett barnsligt hjärta ler och kvider,
Skall det himnas af Topelii frid.*

*Skald från Finland, broderlandets bäste,
Hvad du haft för våra barn och oss,
Tack för det — vår djupa kärlek fäste
Kring ditt namn odödlighetens bloss,
Binde band af tro kring dina länder,
Kring ditt Auras och ditt Sveas stränder,
Kring den döde sångaren och oss!*

Gid.

Uppfostran till osjälvviskhet.

Anförande vid Tärna folkhögskolas vinterfest den 27 februari.

Af Cecilia Bååth-Holmberg.

(Forts. o. slut.)

Ned till barnen måste vi gå; där skola vi börja, menar han. Med lif och värme omfattades också bildandet af de s. k. »majföreningarna». Den första stiftades i Helsingfors den 1 maj 1870 och afsåg småfågelnas skydd. Liknande föreningar utbredde sig snart öfver hela landet. År 1878 fannos mer än 100 sådana, och mer än 30,000 barn voro inskrifna i dem.

Men så afstannade åter denna stora rörelse inom barnavärlden. Barnen växlade om, och de äldre, som skulle leda dem, tröttnade. Många lärare i folkskolorna voro likgiltiga eller motståndare, därför att de ansågo gossarna böra få samla ägg och uppstoppa fåglar. De uppmanade snarare till djurplågeri.

Detta upprörde Topelius.

I ett föredrag i Helsingfors den 22 juli 1891 uttalar han sin harm och sin sorg öfver den råhet, som blir en följd just häraf. Till föräldrar och skolor säger han:

»Hvarför uppfostren i vilddjuret i människan? Veten I icke, att grymhet förhärdar, att råhet förvildar, att djurplågarer också bli människoplågarer?» — —

»Rätt för alla,» fortsätter han vidare, »detta är utgångspunkten. Lägg märke till hvad denna fordran innebär, när den utsträcker till allt lefvande. Rätt mot en får ej vara orätt mot en annan, orätt mot människan får ej vara rätt mot djur. Börja med denna grundtanke, börja icke med människan, ty hon är endast en del af skapelsen. Börja med Gud ofvan henne och den lägre skapelsen under henne; nog följer sedan tillämpningen äfven på människovärlden.»

Och när hvarken föreningar eller skolor visat sig vara verksamma nog, då vänder Topelius sig till hemmen.

»Börja där,» säger han, »börja medan barnen ännu äro helt späda, låt dessa lärdomar, praktiskt inöfvade, bli edra barns lifsluft!»

Och han visar vägen, som hemmen ha att gå.

»Jag har tänkt mig,» säger han i ett

privatbref af den 17 april 1896, »att hvarje barn borde hafva en skyddsling, om också blott en kattunge eller en blomma i krukan eller en liten syster, men alltid något, som medför ansvar. Utan detta ständiga ansvar fruktar jag att alla goda föresatser i dag befinnas i morgon bortdunstade i barndomens blå luft.»

Denna tanke blir så småningom en älsklingstanke hos den vördade äldringen.

Ännu senare, den 22 februari 1897, skriver han därom:

»Man kan ej begära af barn, att de skola förstå den fullkomliga, omfattande kärlek, som så mången äldre icke förstår. — — Barnaögat ser alltid det enskilda först; därför är t. ex. djurskydd i sin helhet ofattligt för barn, de behöfva koncentrera sin kärlek på en bestämd skyddsling. Låt dem själva välja en sådan, hvarifrån som helst; nog växer kärleken ut från det minsta frö. Men just detta frö behöfves, ty vanan att själfvt uppväxa under andras skydd och vård alstrar hos barnet mycken själfviskhet.»

I ännu ett annat bref af mycket färskt datum — d. 6 dec. 1897 — återkommer Topelius till denna sin älsklingstanke:

» — — Jag återkommer till mitt förslag om skyddslingar, men så att detta icke blir obligatoriskt, utan frivilligt. Kärleken växer ut som ett frö från en till alla, och Guds kärlek skall vara utgångspunkten. Gif barnet ett svagare att beskydda, och det skall tilltala dess ädlare känslor, på samma gång barnet, själfvt så svagt, känner sig smickradt att kunna beskydda en ännu svagare — —»

I en liten uppsats eller saga, kallad »Änglarnas julklapp», utvecklar Topelius utförligt sitt program.

Han låter änglarna rådgöra om, huru de bäst skola leda de små människobarnens sinne åt det goda. Hittills ha de lärt barnen att förstå det rätta och vilja det goda, men att göra det goda, så långt ha de än ej kommit.

»Då», berättar Topelius, »är bland dem en ängel, mer ljusblå än alla de öfriga, och han är det barnets ängel, hvilket en gång satt i frälsarens famn och fick hans välsignelse. Denna barnängel finner ett råd, han säger till de rådvilla: Förstån I icke Guds kärlek? Skulle ett människobarn någonsin vara så svagt, så värnlöst, så hjälplöst, att det ej finner en lefvande varelse ännu svagare, värnlösare och hjälplösare än det själfvt är? Gören alla som jag skall göra, när julen kommer, och sägen i alla hem, i alla barnahjärtan samma ord, som jag skall säga till barnen i det hem, dit jag kommer som julgäst — — —»

Så vill jag göra, fortfor ängeln. När granen är tänd och barnen församlade, vill jag säga några ord till det hemmets fader eller moder, när de slutat sin julbön. Och fadern eller modern skola upprepa mina ord för barnen, och barnen skola få välja fritt, men när de äro tvehågsna, skola de äldre råda dem. Jag skall säga så:

1. Gud gifver åt hvarje barn en skyddsling att älska och försvara, på det att barnets kärlek till denna ena må efter hand växa ut till godhet mot alla.

2. Hvarje barn öfver ett år gammalt skall till sin skyddsling utvälja en lefvande varelse, människa djur eller markens växt, som är svagare än barnet själf.

3. Denna varelse skall barnet vårda så mycket det kan, men icke bortklema, icke gynna på andras bekostnad, icke tillåta något orätt, ondt eller oskickligt.

4. Och detta allt skall barnet göra af kärlek till Gud och hans skapade verk. —

»Mycket,» så slutar Topelius sin saga, »mycket i denna julgåfva behöfver förklarar för barnen. Om Karl vill beskydda en ung fåle; om Anna hellre väljer sin lilla kalf eller sitt hvita lam; om Vilhelm beskyddar en hund, men Karin föredrager sin kvicka kattunge; om Viktor väljer sin tama ekorre och Elsa sin unga kanariefågel; om Rickard hellre beskyddar lille bror, men Lina förälskar sig i sin löfkoja, som hon uppdragit i krukan allt ifrån de första hjärtbladen; — hvem skall då Lilly beskydda, hon som ännu ligger i vaggan? Hvem skall den fattige tiggargossen beskydda, han som själf hungrig och hjälplös går från gård till gård och begär sitt bröd?

Det vill jag säga dig, besvarar Topelius själf sina frågor. Lilly skall bespara sin egen mamma mycket besvär, mycket nattvak, mycken oro, om hon ej bråkar, ej klaggar, men alltid är tålig och glad. — Så fattig är ej heller tiggargossen, att ej den ledbrutna lilla fågelungen, som han finner nedfallen ur boet, och det vilsegångna barnet, som han visar vägen till hemmet, är fattigare än han. Hvarje tjänst, som du frivilligt bevisar en annan, gör dig i detta ögonblick starkare än han, och hvarje gång du försakar dig själf för en annan, är den andre svagare än du. — —

Se, så underligt är det i världen, att svagast och fattigast äro de, som behöfva och begära de mesta försakelser af andra, men starkast och rikast äro de, som kunna försaka sitt eget för andras glädje. — —

Detta skrefs i en liten tidning, »Sylvia», 1895.

Följande sommar besökte Topelius en god vän och fann till sin glädje och öfverraskning, att hans ord fallit i god jord, ty sagan om »Änglarnas julklapp» hade mäktigt gripit husets barnskara. Vid sin ankomst en sommareftermiddag fann han denna, gossar och flickor, en hvar på sitt håll, ifrigt sysselsatt med att vårda och hjälpa *sin utkorade skyddsling*.

Den ena hade tagit trädgårdens tvinnande plantor, vattnade och skötte dem, tills de slogo nya kraftiga skott; den andre hade valt åt sig den gamle lame fiskargubben och hjälpte honom med att draga hans not i land, att tjära hans båt o. s. v.

En tredje hade på sin lott tagit torparens moderlösa barn. En fjärde hade valt just sin egen mamma till sin skyddsling och gaf noga akt på, att allt onödigt besvär, alla små ledsamheter skulle besparas henne.

Kort och godt, hela hemmet var fyllt af barnens glada ifver att tjäna och med fri vilja gladt uppoffra sig för andra.

»Gud välsigne eder barnliga kärlek och låte eder få glädje i lifvet,» sade Topelius djupt rörd, i det han med tårade ögon kysste dessa barns blomstrande kinder. Och inom sig tänkte han:

»Lyckliga föräldrar, lyckliga hem!»

Att det var hans idé, som då burit frukt, därpå tänkte han icke.

I hvarje hem, där denna idé vinner fotfäste och omhuldande, skall också samma lycka växa upp för unga och gamla.

Topelii hem.

För Idun af V. Lindman.

Den, som haft lyckan att stifta personlig bekantskap med Z. Topelius, skall ej lätt förgäta de högtidsstunder samvaron med honom skänkte. Jag har bland många andra varit delaktig af denna lycka, sammanträffat med den store bortgångne både i hans idylliskt vackert belägna hem och äfven i Finlands hufvudstad, och jag tager mig härmed friheten för Iduns ärade läsarinne- och läsarekrets lämna några rön från mina besök *hemma hos skalden*.

Björkudden — ja, så heter stället, det veta ju alla af gammalt, och det ligger vid pass ett stenkast från Östersundorn gård, på en udde i Sibbo socken af Nyland, 22 kilometer från Helsingfors.

Snö och frost svepa nu naturen och omgifningarna kring den enkla, men smakfulla villan i tvänne våningar, den väl skötta fruktträdgårdens trån stå aflöfvade, blommorna på blomsteranläggningarna njuta af sin vintersömn och slingerväxterna på den veranda, som gränisar till salen i byggnadens midt äro vissna, liksom och fågelsången ej ännu tonar. Men du skulle ha besökt stället i solljusa sommardagar, då lust och lif rådde öfverallt, då blommornas färgprakt och solens glitter på det nedanför liggande sundets vågor tjusade ögat eller bruset från det längre bort belägna vida hafvet smekte ditt öra, då fåglarna från morgon till kväll bragte sin kärleksfulla vårdare och vän sin enkla hyllning i toner, då skaldens hjärta ännu klappade för allt godt, sant, stort och ädelt i lifvet, för alla lidande och förfördelade t. o. m. de af så många förgätna djuren. Du skulle hafva varit på Björkudden då!

Nåväl följ med mig, jag skall söka ledsaga dig genom dess salar, dessa salar, därifrån hvarje onödig, tyngande lyx är bannlyst, men där allt är så smakfullt och ordnadt, med ett ord så hemtrefligt.

Låtom oss då till en början göra en titt in i stora salen med sina mot det ofvan nämnda sundet vettande trenne fönster.

I midten af densamma står ett bord beströdt med böcker, äldre och nyare, de flesta tillägnade skalden af resp. författare både i in- och utlandet. Därinvid varna vi den sinnrikt konstruerade konversationsstol, skalden mottagit som gåfva af sin mångårige förläggare A. Bonnier i Stockholm. Vidare finna vi här en flygel och ett harmonium, smakfulla möbler, byster och af inhemska konstnärer målade tafflor, dels upphängda på väggarna, dels placerade å staffien. Den öfver flygeln hängande tafflan framställer en scen ur Regina von Emmeritz vid dess första uppförande och är utförd af R. W. Ekman. Angående densamma yttrade skalden vid ett af våra besök på stället skämtsamt ungefär följande, efter att hafva påpekat, att personernas å tafflan konterfejer voro trogna afbilder af de i pjesen uppträdande: »Ekman var en spjufver; se, han har målat af Cygnæus, bärande den svenska fanan.»

Till vänster om salen är beläget ett med växter rikt prydt rum, och här hänger jämväl ett i olja utfördt medaljongporträtt af den hädangångne skaldens äfven afidna maka.

Till höger om salen är biblioteksrummet med sina rika litterära skatter. Mellan de två största bokskåpen under ett af fönstren står ett bord och på detta ligger vanligen den s. k. främlingsboken, hvilken redan i början af fjolåret upptog betydligt öfver 1,000 namn på besökare af stället och flere af dem där anbragta teckningar, poem, noter m. m. Vid högra sidovägen stå en soffa, bord och stolar, äfven detta bord fullsatt af böcker, dedicerade till skalden af resp. förf. Vi fästa oss i detta rum vidare vid en smakfull eldskärm prydd med pressade vilda blommor, och på tal om hvilken den gamle yttrade en gång, att konsten kan dana mycket, men naturen är dock den största konstnären själf; den ofvanför nyss nämnda soffa hängda, af artisten Liljelund målade tafflan, föreställande Kuddnäs invid Nykarleby, Z. Topelius barndoms-hem; en taffla af skalden vid tio års ålder, hans far, mor och syster; och mycket mera.

Här påträffa vi ännu en sinnrik etagère, svenskt arbete, hvilken kan svängas omkring så, att dess samtliga sidor blifva lätt tillgängliga och hvilken därför också användes till förvaringsställe för uppslagsverk och dylikt. På etagären står en byst af Mikael Agrikola, utförd af skulptören C. Sjöstrand och en gåfva af denne till skalden.

Bokskåpen prydas här med byster af Runeberg, Gustaf II Adolf, Karl XII m. fl.

Till biblioteksrummet gränisar skaldens arbetsrum, ett af de minsta i våningen och till sin inredning ännu enklare än de öfriga rummen. Men talrika portföljer och manuskriptsamlingar vittna om den sällsynta produktiviteten Z. Topelius lagt i dagen, en arbetsförmåga, som ej ens in i ålderns höst svek honom. Om dessa yttrade skalden dock helt anspråkslöst: »Idel gamla papper, hvilka förgå så lätt.»

Äfven här äro väggarna behängda med tafflor, bland hvilka den öfver sängen placerade, som föreställer Jairi dotter, var hans älsklingstafila. Vi nämna sist i detta rum — märk, det bästa kommer här till sist — det skrifbord, vid hvilket så många vackra tankar nedskrifvits af den ädle med silfverhåren.

Så hafva vi ännu att orda något om matsalen det ljusa glada rummet, med sitt möblemang i hvitt samt med sin af skaldens svärson, artisten Ace Andersson, utförda breda list löpande längs hela väggen ofvan fönstren och framställande en hel liten näpen saga. Matsalen ligger parallelt med stora salen och vetter åt gårdsplanen.

I karaktärsbyggnaden finnas vidare ännu rum för skaldens dotter, författarinnan fröken Toini Topelius, och författarinnan Alta Dahlgren, sedan länge bosatt här, samt för köksdepartementet. Rummen en trappa upp bebos af skaldens svenskfödde mäg, artisten Ace Andersson, och dennes maka, Z. Topelius' yngsta dotter, Eva Topelius.

Sådant är i största korthet skildradt det hem Z. Topelius hade utvalt till sitt otium på gamla dagar och där han hade det så lugnt och fridfullt långt borta från världslifvets buller och jäktan och där han nu slutit sina ögon för alltid. Öfverallt härskade den frid, som blifvit honom så kär, och angående hvilken han vid ett besök till sina gäster yttrade:

»Då I blifven gamla, skolen I finna, hur godt det känns att hafva det lugnt och fridfullt omkring sig.»

Helsingfors den 15 mars 1898.

Skaldernas kvinnor.

Små studier för Idun

af Emil Linders.

IX.

Carl Snoilsky.

»Jag bringar drufvor, jag bringar rosor, jag skänker i af mitt unga vin; på alla stigar, på alla kosor jag slår den glittrande tamburin.»

Det är tydligt att i dikterna af en skald, hvars teckning är så full af lif, så medryckande, kvinnorna ej skola saknas. De finnas där också, än dansa de som konstberiderskor på en »andalusiers» rygg, än vandra de som husfruar i bonade adelsgemak eller sitta vid lampan, syende för make eller broder, som strider vid Dybböl eller Dannevirke.

Det hvilat en egendomlig fägring öfver Snoilskys kvinnobilder. Huru stor är ej *Tatterskan* i sin förtärande kärlek till sonen, om hvars piskrapp hon säger:

»det kännes som balsam på min kind.»

Kvinnan, om hvilken det heter, att hon är

»en nymf eller bacchantinna, som dansat för bröd i kväll —»

är ej längre klädd i *hämmande dräkt*, utan är blott en förtviflad mor, som ängslas för sitt barn, som hon läst in i det brinnande huset.

Ibland låter Snoilsky en kvinna bli häm-

nerska af svunnen tids orätt såsom i *Konstberiderskan*, där

»de, hos hvilka hennes fränder
fäfanget tiggat en beta bröd,
ösa i den sköna händer
tanklöst af sitt öfverflöd.

Hon dem alla skall bedraga.
hämma sina bröders skymf,
både guld och hjärtan taga,
Nemesis, förklädd till nymf.»

Stundom äro Snoilskys kvinnor sådana som den sköna Katje, hon som kysser spöket och offerar sin fägring för att rädda den älskade, eller också likna de Gemma, som förtröstansfullt tömmer den bågare, hvars dryck kunnat ge henne döden.

Skaldens största kvinnogestalter finner man dock i hans ståtliga *Svenska bilder*. Se denna Aurora, som älskar

»Hans Kristoffers och Otto Vilhelms land!»

Man tror henne, när hon säger om sig själf:

»Då var jag svensk, jag jublat
på Narvas, Dünas dag.»

Och med klappande hjärta läser man huru:

»Här stod Aurora på dimmig hed,
en fager syn!
Från yppiga skuldror kappan gled
och släpade sobeln i dyn.»

Man förstår huru stiftsfrun i Quedlingburg drömmer om det fattiga Sverige, hvars sol gick ned vid Pultava, liksom man fattar den stolta Christina Alexandras längtan efter sin store faders land.

Det är sanna adelskvinnor, diktaren skildrar, när han berättar om Banérs ädla maka, som uppmanar sin lille son att glömma, eller när han täljer om *Frun på Salshult*, om hvilken folket säger:

»Majorskan, ja hon är äkta.»

Om hvar och en kvinna, som förekommer i Snoilskys dikter, gäller hvad han själf sagt, fast med annan betydelse:

»Jag vet blott, jag, att den största kvinna —
alldeles icke var gjord af sten.»

Hans kvinnor äro icke af sten, de stå för oss lefvande och verkliga.

Snorres rimkrönikor.

III.

Från alla missers land det budskap hit oss når,
De tröttnat på den dumma tyxen,
Att kvinnan sig ännu med kjol består,
Och vilja vandra uti bara byxen.
En »friggjord» liten miss för detta ändamål
Har bildat nyss en liten klubb,
Där hvarken kjol ej heller stubb
På någon ledamot man tål.
Men som ännu det kunde stöta
Den stackars mänsklighet, som ej är mogen för
Att missar utan kjolar möta,
En smula varsamhet man iakttaga bör
— En klokhet jag ej nog kan prisa —
När man skall ut på gatan gå
För att offentligen sig visa,
En kjol dras blygsamt ofvanpå,
Som hissas högre upp, att folk sig vänja hinna,
Tills den så småningom totalt försvinner.

Från samma stolta land jag nyligen förspott,
Hur man en märklig upptäckt gjort,

Som hälsas skall med fröjd af mången liten
mamma,

En vagga funnits upp så sinnrikt sammansatt,
Att när i den hon lagt sin kära lilla skatt,
Så kan hon gå sin väg »me'samma».

Hon trycker på en knapp, och vaggan går på
stund,

Hon trycker på en ann', och nappen sticks i
mun,

Och så ett litet nät är skickligt spändt däröfver,
Att ungen aldrig ramlar ur,
Men ligger riktigt som i bur

Öch har så rart hvad han behöfver,
Att mamma vandra kan allt efter eget val
På föreläsning eller bal.

Att mänskligheten framåt skrider,
Det är då riktigt visst och sant;
Tänk blott hur vildt från kant till kant
Man skvaltad blef i förra tider,
Då man var skapad mer bastant.

Famöljevaggan, gammal, nött på meden,
Jag tycker riktigt än, att jag kan se den.

Här hemma ha vi hört om denna lärda bispen,
Som uppå riksdan talt så vist och klokt om
oss

Och bedt oss om vårt bröd ej så med mannen
släss,

Men hålla oss som förr till slesven och till
vispen,

Ty endast hemmet dock är kvinnans arbetsfält,
Där hon skall laga mat och passa mannen snällt.
Men de som ej få man, de många hundratusen,
För dem är bäst att gå omkring som »hjälpen»
i husen,

Ty det bevarar bäst ens ljufva kvinnlighet.
Han fann, den gode bisp, så fasansfull den
tanken,

Att kvinnor träffa på i posten och på banken
Och ännu mer ändå vid universitet.

Nej! Blott som mannens hjälp är hennes plats
den rätta,

Och de som öfver bli, om de nu ej bli mätta,
Om en och ann' af dem se'n skulle dö af svält,
Så är det ju ändå så grusligt »ideellt».

Och så den gamla kosteliga fröken,
Som så regerar uppå Lemneå,
Malicen påstår, att man knappt sett »röken»
Ännu af hennes »kära små»;
Men hvarför kan man icke tåligen vänta,
Och hvarför källa jämt om hennes ränta
Och inte låta gumman bli i frid.
Om hon slapp jaga styrelsen på flykten
Och dementera alla onda rykten,
Nog tror jag, hon fick barn i sinom tid.

Till sist en sak, som mig så plågsamt rört,
En spådom jag om »framtidsmannen» hört,
Som är den sorgligaste jag har tänkt mig:

En liten snillrik yankee-fru,
Som »mannen» just studerar nu,
Porträttet uti bladet skänkt mig.
Se'n på velociped han skalat världen rundt,
Blir det med ryggen bara strunt,
Den böjer sig i krök alltmera,
I bukt från hals och intill »slut»
Och midtpå slår en puckel ut,
Hvem vet, om inte det blir flera.

Och bliken sterrar fånigt fram,
Och snart behöfver han ej kam,
Då håret kommer att fallera
Och blott blir borst af någon sort,
Och se'n gå alla tänder bort,
Och så till sist hon vill bedyra
En sak, jag tviflar mest uppå,
Att han ej kan på benen stå,
Men kryper kring på alla fyra.

Vid tanken på hur det kan gå,
Jag aldrig mer på mannen klagar,
Man får väl vara nöjd ändå,
Som han ser ut i våra dagar.

Men »framtidskvinnans» konterfej
— Om man blir stolt, är väl förlåtligt —
Så vackert målats och så ståtligt,
Om ni vill tro mig eller ej,
Af själfvaste vår Ellen Key.

Snorre.

Ett hems möblering.

För Idun af E. G. Folcker.

II. Gamla möbler och nya.

(Forts.)

Den Gustavianska stilen har såsom modestil i vår tid efterträdt rococon. Dess enklare, men fullt så eleganta former passa oss, och vi tilltalas af dess behagliga orna-

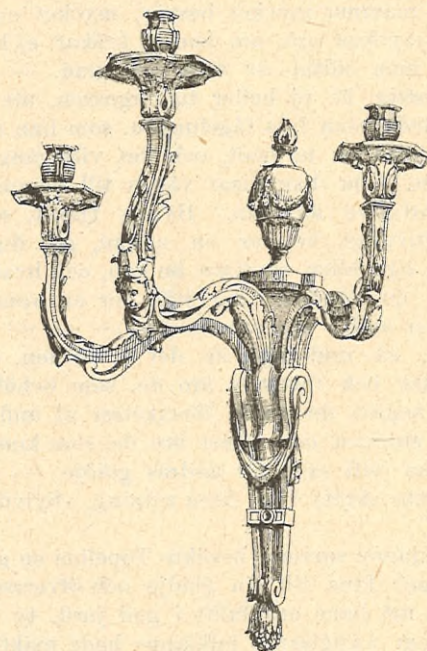

Fig. 10. Ljusarm från 1700-talets slut. Gustaviansk.

mentik, oftast med motiv från blomstervärlden, kransar och kvistar af lager, guirlander af rosor och buketter och blomsterkorgar af nejlikor, tulpaner eller acklejer. Äfven här är det på lyxmöblerna som ornament-

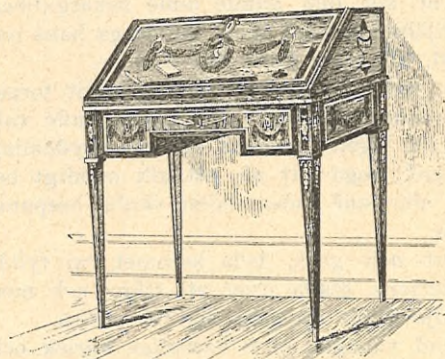

Fig. 11. Sekretär från 1700-talets slut. Gustaviansk.

ken rikast framträder; i marketerarbetet på byråar och skåp, i de förgyllda sniderierna på speglar och spegelbord, pendyler och gueridoner. Men äfven denna stil erbjuder

i sina enklare former en mängd möbeltyper, hvilka äro både praktiska och vackra. Jag erinrar här särskildt om dessa byråar, chiffonierer, skrifbord o. s. v. i mahogny utan inläggningar, men med enkla, vackra mässingslister kring lådor och skifvor, hvilka numera vunnit en sådan popularitet hos oss, att de ej längre kunna motsvara efterfrågan, utan i massa imiteras — mer eller mindre troget. Dessa möbler, som hafva

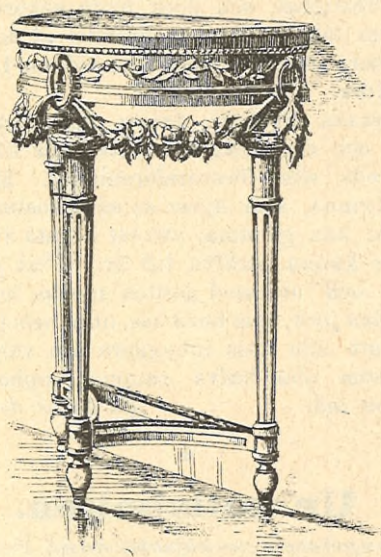

Fig. 12. Spegelbord från 1700-talets slut Gustavianskt.

ett synnerligen hemtrefligt tycke, äro förelöpare till den »mahognystil», som i och med empiren blef härskande från början af vårt århundrade. Empirens helförgyllda möbler med dess gripar och andra klassiska fabeldjur, dess segergudinnor och furstars gemak och passa ännu i dag bättre där än i enkla, borgerliga hem. Men så är ej fallet med dess mahognymöbler, hvilka hos oss fått en så alldeles säregen prägel, att man väl kunde vara berättigad gifva stilen ett svenskt namn, som då skulle vara Carl Johans-stil. Dessa möbler torde väl för den nu lefvande generationen bredvid sitt konstvärde äga ett affektionsvärde större än någon föregående stils, de tillhöra den tid då våra mormödrar »satte bo», och för

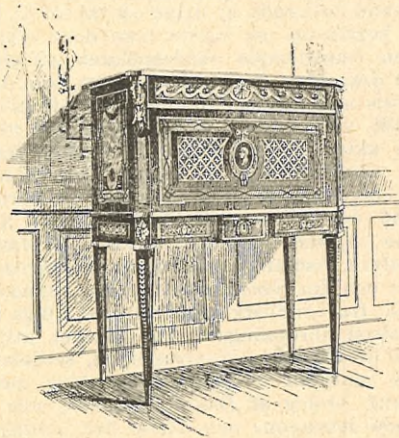

Fig. 13. Chiffonier från 1700-talets slut. Gustaviansk.

många af oss äro de minnen från det gamla hemmet. Måhända kunna vi häri finna en orsak till empirens nuvarande modernitet; stilen synes för öfrigt med sina tunga och stela former, sin tämligen ledsamma ornamentik knappast vara den rätta exponenten af modern smak och moderna behov.

Att möblera ett rum »stilenligt», hvilket i våra dagar utgjort en stolthet och ära för så många som »satt bo», skulle väl strängt

taget betyda icke blott att därvid använda sådant bohag, som tillhörde tiden i fråga, utan äfven att anordna detta bohag så som på den tiden var bruk. Båda delarna äro

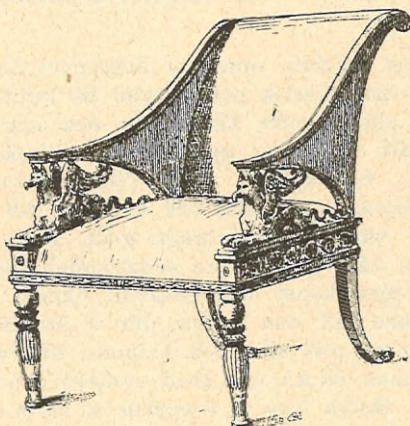

Fig. 14. Stol från 1800-talets början. Carl Johans tid.

lika oförenliga med våra vanor och behov. Vi kunna ej afstå från våra fotogenlampor för att läsa våra tidningar vid vaxljusens matta sken, från våra pianon för att spela Mascagni på spinett eller clavecin; från några af dessa tusen uppfinningar för livets trefnad och bekvämlighet, som gjorts sedan våra förfäders dagar. Därför blir också det stilenligaste rum likaså olik ett gemak från gamla tider som en »riddardräkt» från ett kostym-magasin är olik en klädbonad från kung Göstas dagar.

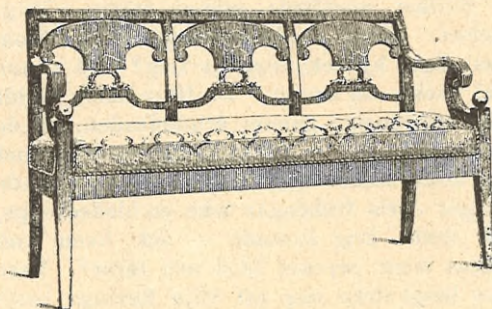

Fig. 15. Soffa från Carl Johans tid (empire).

»Stilenlighet» har visserligen också fått en friare tolkning, nämligen så, att ett rum från en viss tid ju kan innehålla möbler från en föregående, ehuru ej från en efterföljande tid: att sålunda till exempel i en inredning, som till hela sin karaktär är Gustaviansk, kunna finnas rococo, och barockmöbler, medan empireföremål böra vara uteslutna därifrån. Den yttersta konsekvensen häraf skulle naturligtvis vara att ett modernt rum kan innehålla möbler från alla föregående

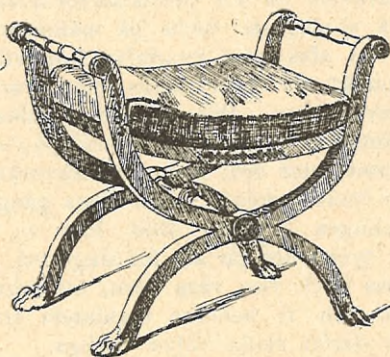

Fig. 16. Taburett från Carl Johans tid (empire).

perioder och dock vara stilenligt. Detta är tvifvelsutau en synnerligen vanlig stilenlighet, men vi skola se, att icke ens denna alltid är så riktig. Tager man nämligen

detta nu så mycket brukade och missbrukade begrepp i en vidsträcktare mening, så innebär det ej att en möblering skall vara historiskt riktig, utan estetiskt riktig. Är det blott stil i ert rum, så kan det finnas så många stilar som hälst.

Ett par exempel på brott emot denna regel skola göra min mening tydligare.

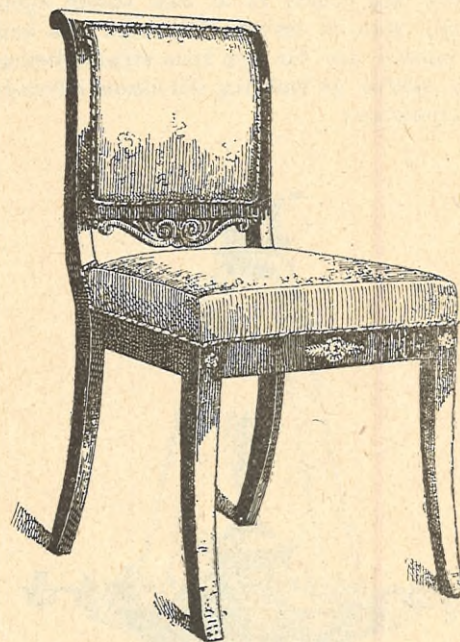

Fig. 17. Stol från Carl Johans tid (empire).

Jag såg en gång vid ett besök hos vänner på landet, där frun i huset var skicklig »konstväfverska», några eleganta gustavianska taburetter öfverklädda med en i kraftiga färger hällen »opphämta väf». Här hade tvenne hvar för sig vackra saker sammanställt på ett sätt, som gjort det hela oskönt och otillfredsställande. I ett annat hem, har jag låtit mig berättas, har smaken för hvita möbler gått därefter, att man låtit hvitmåla sina gamla vackra mahognystolar för att få

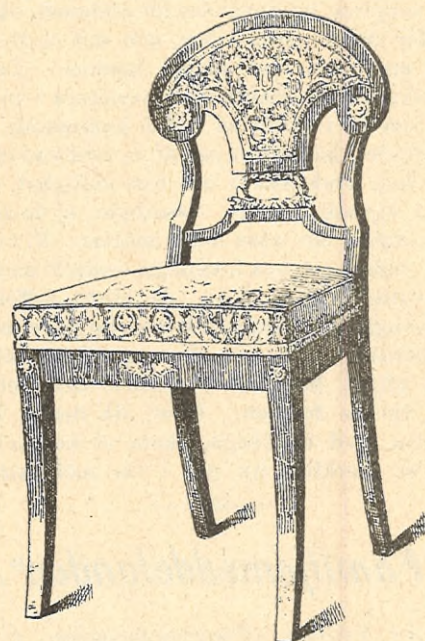

Fig. 18. Stol från Carl Johans tid (empire).

dem att »gå ihop» med det öfriga, en vandalism så mycket ledsammare som den gick under en missförstådd stilenlighets namn. Ett tredje exempel och som litet hvar har haft erfarenhet af är det tilltaget hos många, som ha till yrke att »restaurera» antika möbler, att å dylika spika fast så många beslag som få rum, om de också aldrig så

litet passa där, aldrig kunnat sitta där. Publikens vill så ha det, förklarade mig en gång en dylik »antikfabrikör», men jag vågar tro, att det i detta fall är publiken, som låter sig ledas och får en dålig ledning.

Tycka vi om »antika saker» för deras egen skull, så låt oss behandla dem såsom konstverk — i de flesta fall ha de större konstvärde än en modern oljefärgstafva — låt oss äga några få af dem såsom ögonfägnad, men låt oss icke förvandla våra hem till museer och för den kära stilenhetens skull själfva gå omkring där såsom lefvande anakronismer.

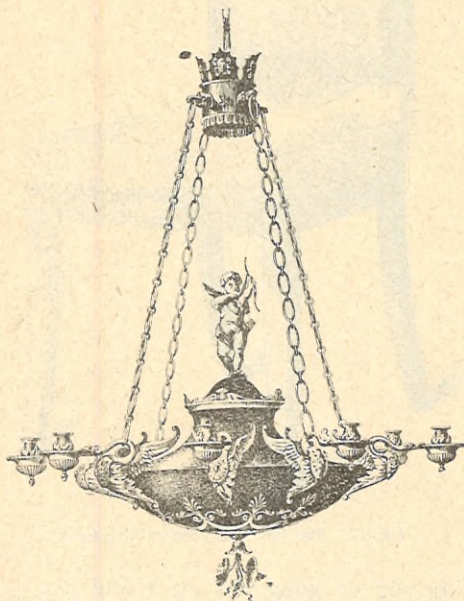

Fig. 19. Kröna från Carl Johans tid (empire).

Någon egen möbelstil har vårt århundrade icke haft. De förgångna tidens stilar ha tjänat oss till mönster och såsom sådana efterföljt hvarandra med den hastighet, som alltid kännetecknat modets ombytliga regemente. Men äfven midt under denna imitation har det moderna livets behof gjort sig gällande. Den eftergjorda renässansen, rococo, empiren ha användts för ändamål, okända för deras egna tider, och det moderna har mer och mer slagit igenom. Detta moderna, som säkert skall resultera i en ny stil, om ej i detta så i det kommande århundradet, kännetecknas af en sträfvan efter enkelhet, praktiskhet och bekvämlighet, och dessa egenskaper äro visserligen ej de sämsta i fråga om våra hems möbler. Vi finna dem redan nu hos åtskilliga speciellt moderna möbelformer, t. ex. de breda sofforna, järnsängarna, wienerstolarna, de inventiösa matborden o. s. v. En egenskap fattas dock oftast hos dessa möbler, och det är den vackra formen. Först då denna åter förenas med de öfriga, skola vi kunna tala om en verkligt ny stil i vår möbelkonst.

„Familjemeddelanden“.

Under rubriken »Familjemeddelanden» ha vi anslagit en bestämd plats på andra sidan i vår annonsbilaga för s. k. legala annonser och för dem fastställt ett pris, som rätt mycket understiger vårt annans beräknade annonspris, eller för födelse-, för lofnings- och vigselannons kr. 1: 50 och för dödsannons inom ram kr. 5: — ett pris som måste betraktas som synnerligen moderat, då hänsyn tagas till vår upplagas ovanliga storlek och den jämna och utbredda spridning tillkännagifvandet därigenom erhåller.

Redaktionen af Idun.

„Frid på jorden“.

Några ord med anledning af en insänd artikel i Idun n:r 7 »Om kvinnliga fredsföreningar».

Det tyckes, som om begreppet fosterlandskärlek och dyrkan för militarismen allt för ofta förblandas, och som om en allt för trång uppfattning i allmänhet fästes vid själfva ordet *fosterlandskärlek*. Innefattar icke detta ord kärleken till allt hvad vårt folk frambragt, godt, ädelt och skönt, vårt språk, våra sträfvan för vetenskaper, konst och industri, likaväl som kärleken till den torfva, där vi äro födda och som burit män och kvinnor, till hvilka vi kunna blicka upp med stolthet och kärlek? Hafva icke vi svenskar så stora minnen på det fredliga arbetets fält, att en svensk historia skulle kunna skrivas, som ingalunda vore nästan helt och hållet en krigshistoria, och som opartiskt framställde den fredliga idéns utveckling, lefnadssättets småningom förfinade, förädlade form, lagstiftningsarbetet och så vidare, utan ett ständigt braskande med vapenslammer eller pompösa skildringar af händelser och personer, som i själfva verket så föga bidragit till vårt folks sanna odling och välfärd, utan att fara uppstode för att våra hugstore förfäders bragder utplånades och att våra söner skulle fostras till ett vekligt släkte, en generation af dådlöshet?

Hvilket medförde större välsignelser: Birger Jarls fridslagar eller, låtom oss säga, hjältekonungens krig? Få kunna väl tveka om svaret. De förra hafva spridit sin välsignelse genom århundraden, då de senare — — — ja, huru såg väl vårt land ut efter hans död? Och dock kostade Birger Jarls fridslagar icke en blodsdroppe, då detta krig kostade — ack, hvem kan räkna huru mycket blod och tårar? Vare det långt ifrån mig att vilja förringa betydelsen af åtskilliga bland våra krigiska minnen och våra hjältars ära, men må vi besinna och icke fördölja vare sig för oss själfva eller våra barn, att hvarje krigshjälte har vunnit sin ära på bekostnad af tusende och åter tusende människor, som oskyldigt slaktats utan namn och ära, för att icke tala om alla änkor och faderlösa. Och voro väl de stora hjältarna äfven alltid sant stora, ädla män, som en moder vill uppställa som mönster för sin son?

Kriget är också icke mer hvad det varit, och den tid kommer, låt vara först efter århundraden, då det betraktas för hvad det är, det sorgligaste bevis på människornas råhet, en afskyvärd kvarleva från vildens ståndpunkt, då hvar mans hand var lyft mot hvar man. Den änglarnes hälsning som föregick fridsfursten: »Frid på jorden» var intet tomt ord; den skall förverkligas, och vi hunna skönja i historiens gång, att utvecklingen sträfvar ditåt, fast vi, kortsynta, tycka det går allt för långsamt. Låtom oss dock visa våra barn, att detta är idealet, och vi behöfva ingalunda frukta, att de därför skola blifva vekliga.

Freden fordrar lika stora hjältar som kriget, fast icke så blodtörstiga, och den som fostrats att älska sanning och rätt, som lärt sig att uppskatta människovärdet hos sin broder, äfven om han råkat bo på andra sidan riksgränsen, han skall nog duga

att försvara fosterland, maka och barn, om det en gång skulle behöfvas att värna vår rätt att lefva såsom ett själfständigt folk. Se tillbaka på historien, då vårt land stått på branten af undergång! Har det varit män fostrade för kriget, som räddat det? Nej, män från plögen, bergshandteringen och verkstaden var det, som följde Engelbrekt, Sturarne och Gustaf Vasa och längre fram en hertig Karl, en Stenbock; och jag har aldrig hört, att *de* beskyldes för feghet eller veklighet, och dock hade säkert ingen af dem fått till lufs en bråkdel af de krigshistorier, som våra barn läst vid en 14—15 års ålder.

Svenska kvinnor kunna nog älska sitt land och sitt folk, utan att höra till vare sig freds- eller försvarsföreningar. Men ingen kvinna, som hyser en sann fosterlandskärlek, kan glömma, att det högsta vi människor kunna sträfva till är: »Frid på jorden», och att med jorden menas icke endast den jord, som burit oss, utan hela jorden, och att alla dess inbyggare äro våra bröder, som alla hafva samma upphof och samma mål.

En Sveas dotter.

Ur notisboken.

Kronprinsessans hälsotillstånd. Från Rom meddelas, att kronprinsessan Viktorias förbättring fortskrider långsamt. Kronprinsessan är fortfarande sängliggande större delen af dagen.

Teater och musik.

Ibsen-jubileet. Med anledning af Henrik Ibsens 70-åra födelsedag i söndags, då skalden hyllades inom en stor del af den civiliserade världen, hade äfven våra större teatrar velat ägna en gärd af vördnad och tacksamhet åt samtidens störste dramaturg samt till den ändan anordnat föreställningar, å hvilka några af Ibsens dramatiska dikter kommo till utförande.

Kungl. operan gaf sålunda en matiné, vid hvilken uppfördes fjärde och femte akterna ur den storslagna dikten »Brand». Titelrollen och den kvinnliga hufvudrollen återgäfvos af *hr* och *fru August Lindberg*. I fjärde akten var det *fru Lindberg*, som mest intresserade genom sitt vackra framsägande af Agnes' roll och den varma och sanna känsla hon förstod att inlägga i sin framställning af densamma. Vi ha ej många skådespelerskor, som skulle löst uppgiften så bra. Om ock Brand måhända ej ligger så väl för *hr Lindbergs* begåfning, så måste man dock erkänna, att den framstående skådespelaren gaf en god bild af den unge, trosstarke prästen, som drager till strids mot världens halfhjet i tro och leverne. Särskildt var hans framställning af god verkan i sista akten. Vissa brister i versens framsägande, särskildt och ej sällan förekommande oriktig betoning af orden, borde dock bortarbetas. Af de öfriga uppträdande, bland hvilka märktes sjuetter både från operan och dramatiska teatern, förtjäna särskildt *hr Beckström* som prosten och *fru Sandell* som Gerd att omnämnas. *Hr* och *fru Lindberg* hyllades med lifligt bifall och många inropningar. Till stycket utfördes den af *hr Henneberg* komponerade, särdeles anslående musiken. — Matinéen inleddes med en högstämmd prolog af *Daniel Fallström*, som själf framsade densamma och därför fick mottaga lifligt bifall.

På kvällen hade *K. Dramatiska teatern* anordnat en festföreställning, som bevestades af en högtidssmyckad och fulltalig publik. Efter en stämmingsfull prolog af *Frans Hedberg*, framsagd af direktör *Fredrikson*, gick tackelset upp för skaldens mäktiga ungdomsdikt »Fru Inger till Östråt». I *fru Ingers* gestalt ådagalade *fru Anna Lisa Hwasser-Engelbrecht* ännu en gång hvad börds och andas barn hon är genom storstilad anläggning och mönstergill diktning af sin roll. Det är verkligt skada, att denna begåfning skall så olyckligt nedtyngas af en rent fysisk otymplighet. *Hr Skånberg*, som den smidigt hale, förfriske Nils Lykke hade en *beau jour*, och *fru*

Byström som Eline gjorde erkännansvärda, delvis lyckade ansatser, ehuru visserligen hennes apparition af borgerlig täckhet ej rätt kunde fylla förväntningarna på den stolta adelsjungfrun. I det hela var styckets framförande förtjänstfullt, och publiken syntes in i det sista fångslad af den långa föreställningen.

Äfven *Vasateatern* högtidlighöll märkesdagen med en talrikt bevistad föreställning af »Kungsämnen», hvarvid naturligtvis särskildt hr *Hillbergs* geniala bisp Nicolas samlade publikens intresse och bifall.

Fjärde symfonikonserten gafs i lördags å k. operan till förmån för k. hofkapellet pensionsinrättning samt under anförande af förste hofkapellmästaren *Nordqvist*. Programmet upptog idel kända saker, men alla af bestående värde. Som inledningsnummer utfördes Haydns d-dur-symfoni, i hvilken särskildt menuetten nu som alltid tog brorslotten af bifallet. Hufvudnumret för aftonen utgjordes af Beethovens pastoral-symfoni, som avslöt konserten. En tonmålning i bästa bemärkelse, förfelar denna symfoni aldrig att väcka den lifligaste ankläng. Den är ock för väl känd, för att här utförligen behöfva omnämnas. En tonmålning af helt annan karaktär, genialisk, bländande, bedårande, var aftonens tredje orkesternummer »Waldweben» ur Wagners musikedrama »Siegfried». Liksom öfriga nummer förträffligt utförd, framkallade den ett så intensivt bifall, att den måste omtagas. Som fyllnadsnummer i programmet hade insatts Bachs konsert för två violiner, i hvilken de båda violinstämmorna sköttes af konsertmästarna *Setterqvist* och *Aulin* på ett i allo förtjänstfullt sätt. — Konserten, hvilken bevestades af h. m:t konungen, hade naturligtvis samlat så godt som fullt hus.

Tvåne matinéer gifvas Maria Bebadelsedag, den ena å k. operan till förmån för Artisternas och litteratörernas pensionsförening, den andra i Berns' etablissement af premieraktören *Ossian Hamrin*. Vid matinéen å k. operan upptager programmet en konsertafdelning, »Romeo och Julia», drama i tre akter af Viktor Balaguer samt Dentes »I Marocko», operacomique i 1 akt.

Hr *Ossian Hamrin* biträdes af kapellmästaren Karl Meyder med orkester, fröknarna Åhlander, Thulin och Hulting samt hrr *Fredrikson*, *Lundqvist* och *Bäckström* m. fl.

Båda matinéerna äro mycket lockande och kunna ej annat än rekommenderas.

Den lille skrifvaren.

Novell för Idun af *Petra H.*

(Forts. o. slut.)

Han blef en smula nervös, ju närmre den stora dagen kom. Han hade en obestämd, sammansnörande känsla att han glömt eller försummat något, hur väl förberedd han än var.

Men när han efter ett långt farväl och oändliga viftningar stod ombord på ångbåten, som skulle föra honom till Göteborg, och såg de små gula och röda husen så småningom försvinna i fjärran, då kom öfver honom en jublande känsla af frihet. I några korta timmar var han lyckligare än någonsin förut i sitt lif.

En sådan vårdag! Himlen var blå och luften ljum. Som en stor vit fågel gled ångbåten fram mellan solbelysta klippor och skär.

Edvin promenerade långsamt fram och tillbaka på däck. En sådan himmel och ett sådant haf — nej, något vackrare fann man aldrig, nej icke någonstans i världen!

Han tänkte på sitt förflutna lif och tackade Gud för glädje som sorg. Han tänkte på Karin och önskade, att hon stått vid hans sida. Han skulle velat tacka henne för allt hvad hon varit för honom. Hon hade kastat som ett skimmer öfver hans ensamma, glädjelösa lif, och när hon var borta, hade något af detta skimmer blif-

vit kvar. Han kunde icke minnas, att jorden varit skön, förrän hon kom in i hans lif. Och nu — tio år efter...

Och han skulle ut i den stora vida världen.

När ångbåten lade till i den lilla staden, där han vuxit upp, såg han med främlingens ögon på de ljusa husen med de gamla trädgårdarne i skyddet af den mörka fästningen. Och hans själ fylldes af nya tankar och ny skönhet.

Där steg kyrkoherden ombord.

Han var nu en gammal, bruten man med darrande röst och stapplande steg; men han kände genast igen Edvin, hälsade vänligt och bad honom sätta sig vid hans sida.

»Det var roligt,» sade han, »mycket roligt, att jag träffade Petterson. Jag hade eljes tänkt skriva till honom, men detta var bättre. Jag har hört, att han sköter sig som en hel karl där borta på Oroust, arbetar och är ordentlig. Kronofogden berömmar honom. Det är roligt att höra.»

»Nej, nej» — han gjorde en afböjande rörelse med handen, då Edvin ville tala om sin stora tacksamhetsskuld — »men jag önskar, att hans moster Beata fått lefva för att se det. Han gör henne stor heder.»

Kyrkoherden hade hört kronofogden tala om Edvins flit, och något å den lille skrifvarens yttre, det nöjda uttrycket i hans ansikte, de snygga varma kläderna och den välfyllda kappsäcken tycktes berättiga hans loford. Kyrkoherden glädde sig däråt af en alldeles särskild anledning, och han klapade Edvin vänligt på axeln.

»Hur är det,» sade han efter en paus, »Petterson har väl icke hört mycket af sina syskon?»

»Nej,» sade Edvin. »Äldsta bror hade varit öfver i ett ärende till kronofogden för snart ett år se'n. Då hade de språkats vid.»

»Jaså, ja. Mycket kan hända på den tiden. Hans bror Karl — han hette ju Karl — har brutit båda benen, fallit ned från masttoppen i däck — på en fisketur — och skadat sig svårt.

Edvin hade ingenting hört!

»Det lär gått honom illa. Man vet ju aldrig, hur mycket som är sant af hvad folk säger, men emellertid lär han ha druckit på det sista. Pengarne, som han fick af Beata, äro längese'n slut; nu se'n olyckan ta'r han fattighjälp. Hustrun är en snäll människa, har jag hört, men klen till hälsan. De ha' många barn.»

Edvin satt och såg ned i däck då och då, med ett förstulet ögonkast på kyrkoherden. Han sade just ingenting mer än »åh» och »jaså», men handen knöts krampaktigt om plånboken.

»Petterson har aldrig varit hos dem, jag menar: före olyckan?»

»Nej,» svarade Edvin, »de ha inte bedt mig, och jag har inte längtat. Som kanske kyrkoherden vet, är det femton år mellan mig och Kalle, och de andra syskonen...»

»Ja, jag vet, jag vet.» Kyrkoherden var tankfull och allvarsam.

»Jag vet,» fortsatte han och såg ut åt hafvet, »de ha inte varit mycket för dig, — han sade detta dig som erinran om forna dagar, — »men de ha aldrig haft mycket att vara af med, jag menar ekonomiskt. De hade egna barn att tänka på, redan då du gick i kolt. Men andra försonade hvad de bröto. Jag hade tänkt

fråga dig, om du skulle vilja åtaga dig en af Karls pojkar. De som äro tillräckligt gamla ha vi skaffat platser — eller satt i lära, men där är en liten byting på fem, sex år. Han får annars komma på roten. Du är en ensam man, jag trodde du kanske hade litet att vara af med. Du kunde betala för honom hos kronofogdens eller någon i närheten. Ja, jag ville bara fråga dig — eftersom där är stor nöd.»

Edvin blef ömsom röd och blek. Hans läppar darrade.

»Kyrkoherde,» sade han med kväfd röst, »det är sant, att jag är ensam, och att jag har en spard penning — här.» Han visade plånboken. »Men om ett halft år, kanske mindre, har jag den icke mer. I alla dessa år har jag knogat och sparat för att få se mig om i världen och nu — i dag — reser jag. Sen, när jag kommer tillbaka, få vi talas vid om saken. Inte lär väl en liten skrifvarlön räcka långt, men någon skärf kan jag väl lämna. Inte för att jag är skyldig mina syskon något,» — hans röst blef hård och bitter, — »inte så mycket som får rum på min nagel. Men för kyrkoherdens skull så... sedan när jag kommer hem.»

Han talade fort och bestämdt, men hans ögon irrade hit och dit, hans ansikte var blekt, och han andades tungt.

»Som du vill,» sade kyrkoherden, »jag ville bara fråga dig.» De talade icke längre om saken, men den gamles ansikte var sorgset och han tänkte på, att han icke längre kunde hjälpa, så som han ville, och på all den nöd, som ständigt visade sig för honom, och Edvin visste och förstod, att han tänkte på det.

Han träffade sedan andra bekanta ombord, men han tog vänligt afsked af Edvin och önskade honom lycklig resa.

Den lille skrifvaren satt tyst och såg framför sig. Solen lyste icke mer, klippor och skär voro gråa, hafvet var grått.

Oupphörligt vände tankarne tillbaka till hans glädjelösa ungdom, han tänkte på huru fult och illa han blifvit behandlad af sina syskon, huru ingen tänkt på eller brytt sig om honom, förrän nu då de behöfde hans hjälp. Men mot sin vilja såg han framför sig den andre lille gossen och hans öde. Han undrade, om hans äldre bröder vore lika fadern, då borde gossens lif blifva snarlikt hans eget. Han ryste vid tanken på, hur han fruktat Kalle.

Det regnade, när båten lade till i Göteborg. Med sin kappsäck i hand gick han långsamt för att taga reda på båten till England. Den skulle afgå tidigt morgonen därpå, och han skulle ligga ombord öfver natten. Han kände sig trött och modstulen, regnet ökade hans misstämning. Så gick han direkt ombord och brydde sig icke om att bese staden; han hade ju också varit där förut.

Men ångbåten lastade till sent på natten, där var ett rassel af kedjor, ett tramp och ett dån. Han kunde icke somna och hans hufvud värkte. När han äntligen slumrade in, drömde han, att han var ett barn och bodde hos moster Beata. Det var med en känsla af obeskriflig lättnad, han vaknade, då ångbåten lade ut.

Han gick upp på däck, men där var kallt och ruskigt. Det regnade också i dag och vinden trängde genom hans varma ylletröja rätt in i själen. Då de kommit ut till hafs, började båten att rulla. I bör-

finnas å de flesta apotek, i parfymafärer och hos hrr handlande. Partiförsäljning Sverige hos Stockholm, Bendix, Josephson & C:o, 11 Regeringsgatan.

Tandläkare dr. Geo. Forssmans Tandpulver, två slag, Tandpasta, Tandtinktur nya preparat för tändernas vård:

Väggohyra, Mal och Bakterier

utrotas af Aktiebolaget Desinfection

i rum, fartyg o. bostäder, allt på stället — utan bortförande af möbler. Rikstel. 34. — Kontor: 11 A. Vestra Trädgårdsg. 11 A. — Allm. Tel. 7494.

CAKES fullt jämvärliga med de engelska, fås hos de flesta spekerhandl. Försöki! Kongl. hofverantör. — 17 Norrlandsgatan 17, Stockholm. C. W. SCHEUMACHER SPISBRÖD, många sorter. Försändes öfver hela riket. Begär priskurant.

jan tyckte Edvin, endast, att det kändes underligt, så småningom blef det värre, han erfor en kvalmig, besynnerlig känsla...

Sedan — under hela den förskräckliga resan — skilde han icke på dagar och nätter, men önskade, då han orkade att önska, att han varit död och begravnen i land.

Då de gingo upp för Themsen, sken solen fram för första gången sedan afresan och lyste obarmhärtigt på en förkrympt, grönbeklitad varelse, som med hopknäppta händer stod och såg ned i glittret på vattnet.

Där och öfverallt såg han ett magert litet barnansikte. Han visste icke, om det var hans eget eller den andres, de tycktes hafva smält samman till ett.

När ångbåten efter åtta dagars lastning återvände hem, var den lille skrivaren ombord. Hans ansikte bar ett uttryck af underkastelse, men han log ofta, ett stilla, mildt leende.

En sådan utomordentligt angenäm vecka han hade upplefvat! Han hade sett och hört allt och redt sig förträffligt med språket. Alla människor hade varit vänliga och förekommande emot honom, särdeles förekommande. Han afundades kaptenen, som varit i London sina tjugu gånger.

Kaptenen undrade på, att herr Petterson icke fortsatte sin resa. Det hade ju varit meningen att utsträcka den till Frankrike, Italien och kanske ännu längre. Eller hade han missuppfattat?

»Nej visst icke.» Men herr Petterson hade ändrat sig. »Man bör icke taga alltför mycket på en gång, och han ville be-

gagna sig af den goda lägenheten öfver. Han hoppades — med en liten rysning — att vädret skulle vara gynnsamt. Kaptenen trodde det och han fick rätt.

Som en spegel låg Nordsjön och vårsolen brände. Kaptenen kunde icke minnas en bättre öfverfart. —

Hvad kronfogden sade, när han kom hem, fick ingen veta: men åtta da'r senare stod skrivaren hos kyrkoherden i staden.

»Jag har talat med herrskapet han får bo där i mitt rum och äta vid deras bord. Jag skall taga honom som eget barn och göra hvad jag kan, för att han skall få det bra. Om kyrkoherden vill ordna det med hans papper...»

Det lyste som ett solsken öfver den gamles ansikte, och han tackade Edvin, som om det gällt en af hans egna. Så kom den lille gossen till kronfogdens.

Han var ett vackert barn, stor för sin ålder, frisk och välskapad.

Hans lilla säng fick stå intill Edvins och från morgonen när solen väckte honom, tills han om kvällen blef omstoppad, trött och halfsofvande, var det farbror och alltid farbror han höll sig till, så ofta dennes göromål det tilläto.

Eljes var han hela hushållets gunstling — för Edvins såväl som för sin egen skuld — och skulle hafva blifvit bortskrämd om icke farbror hållit emot, sträng, men rättvis och med hvilket ömt älskande hjärta. Han kunde sitta uppe till sent på natten och med en oändligt lång tråd på den gröfsta nål han kunnat finna söka fästa dinglande knappar på den lilla kavajen (hvilket han öfrigt alldeles icke behöfde). Men hade gos-

sen narrats eller varit oartig eller ohjälpsam... då blef han den stränge, obevklige domaren.

När gossen sof och det icke fanns några knappar att fästa, studerade skrivaren — den gamle skrivaren, som han numera ofta kallades — icke längre »Resor i främmande land», utan »Våra barns uppfostran» och dylika lärrika skrifter. Han tog sitt faderskall lika allvarligt som förr uppslagskatalogerna, gjorde ofta anteckningar i kanten och förde dagbok öfver pysens framsteg.

Han lärde honom själf att läsa och undervisade honom med klappande hjärta i geografins första grunder.

Om söndagarne lekte den lille med sina jämnåriga vid stranden. De hade barkbitar till båtar, stora ståtliga fartyg »på utlandet», och farbror Edvin gaf dem destinationsort och berättade för sina intresserade små åhörare om de främmande land, de skulle besöka.

Men icke alla båtarna kommo riktigt åstad, utan några af dem lågo envist kvar vid stranden eller återvände efter en kort utflykt. De voro föremål för ett stort förakt; endast farbror Edvin tog dem något litet i försvar. (Slut.)

Innehållsförteckning:

Ester Anderson; af Adelaide Navckhoff. — När barnavännen dog; poem af Gid. — Uppfostran till osjälviskhet; anförande vid Tärna folkhögskola af Cecilia Bååth-Holmberg. (Forts. o. slut.) — Topelii hem; för Idun af P. Ländman. — Skaldernas kvinnor; små studier för Idun af Emil Länders. IX. Carl Snoilsky. — Snorres rimkrönikor. III. — Fitt hems möblering; för Idun af E. G. Folcker II. Gamla möbler och nya. (Forts. och slut.) — »Frid på jorden»; några ord med anledning af en insänd artikel i Idun nr 7 om »Kvinnliga fredsföreningar»; af En Sveas dotter. — Ur notisboken. — Teater och musik. — Den lille skrivaren; novell för Idun af Petra H. (Forts. o. slut.) — Tidssfördrif.

Sidsfördrif.

Bidrag mottagas med tacksamhet.

Charad.

Mitt första är ett vackert hälsningsord, Fast nu det räknas till de gamla orden. Mitt andra hör nog till begreppet jord, Men höjer sig dock högt, högt öfver jorden.

Mitt hela har visst mycket hufvudbry Att kunna alla kvinnohjärtan taga, Och säkert svår är denna uppgift, ty De måste ju ha både tröst och aga! Blända.

Prokop.

Inbjud en mitt första mitt tredje att smaka, Han slukar begärligt — jag tror så minsann. Men beder du honom blott om en brödkaka, Törhända han svarar: »gå till någon ann!» Han kanske dig knappast vill låna mitt andra, Fastän det är värdt ej ett öre en gång. Är du likadan, dig ej höfves att klandra. Skänk då en mitt första en vackrare sång! Brita.

Tiargåta.

10x10 grid with numbers 1-30 placed in a specific pattern.

Tag 5 a, 1 b, 1 c, 4 d, 5 e, 1 g, 2 i, 1 j, 1 k, 4 l, 1 m, 3 n, 6 o, 3 p, 6 r, 1 s, 1 t, 1 u, 1 v, 1 å. Uppställ och ordna dessa i en figur lik ofvanstående så, att i rutorna 1, 9 och 17 lika bokstäver infalla, bokstäverna i de yttre rutorna, lästa i följande ordning: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9 — 1, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17 — 9, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 17 bilda 3 lika ord, och lästa sålunda: 2, 25, 10 — 3, 26, 11 — 4, 27, 28, 29, 12 — 5, 30, 31, 32, 13 — 6, 33, 34, 35, 36, 37, 14 — 7, 38, 39, 40, 41, 42, 15 — 8, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 16, i hvar rad för sig gifva ett begripeligt ord.

Orden beteckna:

- 1 raden (2-10) Själstyting.
2 » (3-11) Adjektiv.
3 » (4-12) Mansnamn.
4 » (5-13) Egendom i Västergötland.
5 raden (6-14) Järnvägsstation i Norrland.
6 raden (7-15) D:o d:o.
7 » (8-16) Enslig bo-ning.

E. O. N.

Hopfogningsgåta.

3x3 grid with X's and numbers 1-6.

De med kors tecknade rutorna skola ifyllas med bokstäver, så att de gifva 6 geografiska namn. Raderna läsas uppifrån—nedåt.

1) land i Amerika, 2) stad i Europa, 3) stad i England, 4) flod i Europa, 5) dito, 6) stad i Schweiz. Sammanskjutas figurerna, bilda de 6 bokstäverna i den vågräta raden namnet på en halfö å norra halfklotet. Bell.

Ordgåta.

- 1) krabucson = Europeisk stad,
2) sult-linna = trång lägenhet,
3) ria vak = för smörgåsbordet,
4) lia-ram = befälhafvare,
5) från-äss = gammal kungsgård,
6) ocks-säf = för nordpolsfarare,
7) sub-rare = en stridens man,
8) oba-nal = järnvägsstation,
9) inix-al-amim = mansnamn,
10) porka-nyp = järnvägsstation.
Lästa uppifrån—ned bilda första och sista bokstäverna namn å tvänne svenska städer. L-ris.

Sifferuppgift.

- 21, 8, n, 19, 1, r, 14.
21, 8, n, 19, 1, r, 14 11, o, 13, 13, e, 17 6, r, 23, 8, s, 22, 14, e, 14,
13, 1, d 18, 8, n 3, 8, t, 19, 17, a 11, 25, 1, 4, 18, i, 14 18, n, 25,
3, 12, o, 19, 19, h, 2, 14, r, 22, 14, k, r, 17, ö, 6, 15, n, 3, 17, y 14, 1, n,
13, 23, s, 19, 1, a, 12, 12, a, 13, 12, o, 13, 13, o, 17 4, ö.
12, 25, f, 21, 1, n, 5, 2, 1, 12, 2, n, 1, 4, a, 5, 19, r, 24, 4, e, 14,
9, 15, r, 4, 15, c, 7, 21, a, 19, 19, e, 14, 5, r, 22, 18, a, 19, 8, 1, 12.
2, 5, d, 1, 13, u, 14, 19, r, 2, 5, o, 6, 12, a, 17, 18 q, 21, 24, d, 1, 14,
14, 20, e, 9, 7, ö, 17, 18, e, 14, 1, n, 4, 2, d, 17, 8, 1, 12.

Af ofvanstående verser äro hvar tredje bokstaf i hvarje versrad kvarlämnad, de öfriga bokstäverna äro ersatta med siffror. Uppgiften består i att utbyta siffrorna med deras respektive bokstäver. Moster Lisa.

Lösningar.

Logografen: Vågbrytaren: gryr, gran, ren, råg, våg, byte, brant, bäge, vär, Ran, Vega, narr, tår, tryne, båt, gryta, Eva, Vera, Tyra, Greta, Aye, ny, våt, tåg, rå, rån, tyg, värta, gren, gåta, grå, tråg, ben, agn, två, bår.
Charaden: Lek-sak.
Korsgåtan: 1) flaska, 2) lankor, 3) Angora, 4) skolor, 5) korona, 6) Ararat.
Palindromaritmografen: Orden rättfram: 1) mark, 2) asar, 3) rasa, 4) kram. Orden omvända: 1) kram, 2) rasa, 3) asar, 4) mark.

Kaffe, patentrostadt och konserveradt i enl. med Professor Liebig's metod, hvarigenom det står sig i flere månader, i fina blandningar: Java, Mokka, Plantage m. fl. Fabriksbod 9 Biblioteksgatan, Sthlm.

Förädlade Kaffetillsatser, analyserade af Dr Setter berg och Ingeniör Landin. Gör kaffet homogent, välsmakande, sundt, närande och billigt. Begär hos er närmaste handl. Kronkaffe och Utställningskaffe.